

УДК 336.1.07

Петько С.М.

*аспірант кафедри міжнародної економіки та менеджменту
Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана***ФОРМИ КОРПОРАТИВНОЇ ЕКСПАНСІЇ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ**

У статті розглядаються форми корпоративної експансії фінансових корпорацій на світовому ринку фінансових послуг. Проводиться порівняльна характеристика корпоративної експансії як у фінансових так і нефінансових корпораціях. У статті виокремлено найбільші фінансові корпорації за фінансовими показниками та потенціалом, згідно з їхньою діяльністю на світовому ринку фінансових послуг. Проаналізовано форми корпоративної експансії – «злиття та поглинання». Розглядається зарубіжна наукова література стосовно термінологічного та понятійного трактування терміну «корпорація».

Ключові слова: корпорація, експансія, світовий ринок фінансових послуг, «злиття та поглинання», фінансові послуги.

Пет'ко С.М. ФОРМЫ КОРПОРАТИВНОЙ ЭКСПАНСИИ НА МИРОВОМ РЫНКЕ ФИНАНСОВЫХ УСЛУГ

В статье рассматриваются формы корпоративной экспансии финансовых корпораций на мировом рынке финансовых услуг. Проводится сравнительная характеристика корпоративной экспансии как финансовых, так и нефинансовых корпораций. В статье представлены крупнейшие финансовые корпорации, которые ведут свою деятельность на мировом рынке финансовых услуг, в соответствии с их финансовыми показателями и потенциалом. Проанализирована одна из форм корпоративной экспансии – «слияние и поглощение». Рассматривается зарубежная научная литература относительно понятийной трактовки термина «корпорация».

Ключевые слова: корпорация, экспансия, мировой рынок финансовых услуг, «слияние и поглощение», финансовые услуги.

Pet'ko S.M. THE FORMS OF CORPORATIVE EXPANSION ON THE WORLD FINANCIAL SERVICES MARKET

This article is devoted to consideration the forms of corporative expansion on the world financial services market. The complex research of the forms of corporative expansion on the world financial services market is carried out in this article. In addition, expansion is usually seen as a validation of the entrepreneur's initial business startup idea, and of his or her subsequent efforts to bring that vision to fruition. Corporations can grow in two different ways: through expansion of their current business or through «mergers and acquisitions». In this case the author had analyzed the financial corporations and «mergers and acquisitions» on the world financial services market.

Keywords: corporation, expansion, the world financial services market, «mergers and acquisitions», financial services.

Актуальність статті полягає у тому, що в останній час велика кількість фінансових корпорацій та транснаціональних банків (ТНБ), які спеціалізуються наданням різних фінансових послуг прагнуть вийти на нові фінансові ринки різних країн та завойовувати їхні частки. Для цього проводиться так звана закордонна експансія з метою розширення діяльності та впливу на нових ринках та отримання від цього прибутків.

Виклад основного матеріалу. Вивчаючи окреслене питання, необхідно визначити сутність корпоративної експансії, яка ведеться на світовому ринку фінансових послуг багатьма фінансовими корпораціями та ТНБ у різних регіонах світу.

Зазначимо, що корпоративна експансія корпорацій набула динамічного розвитку на початку ХХІ ст., чому сприяла велика кількість транскордонного «злиття та поглинання» корпорацій у фінансовій сфері. Взагалі, корпоративна експансія на світових фінансових ринках полягає в географічному розширенні діяльності певної фінансової корпорації, метою якої є отримання прибутку від її діяльності – тобто в даному випадку за надання клієнтам різного виду фінансових послуг. Можна сказати, що завдяки корпоративної експансії збільшується вплив корпорацій на економіку приймаючої країни. Також корпоративна експансія на світовому ринку фінансових послуг може розглядатися як завоювання певною фінансовою корпорацією частки ринку фінансових послуг однієї країни, на якому вже ведуть свою діяльність інші фінансові корпорації.

Феномен явища «корпоративної експансії» пояснюється тим, що при динамічному розвитку діяльності як фінансової, так і нефінансової корпорації у межах країни, в якій вона розташована, а також при потужному зростанні її фінансових показників корпорація переростає фінансовий ринок тієї країни, в

якій вона розташована, і прагне до виходу на нові зарубіжні фінансові ринки.

Очевидно, що феномен такого явища, як корпоративна експансія на світовому ринку фінансових послуг виник з появою саме фінансових корпорацій.

Про актуальність питання категоріального визначення терміну «корпорація» свідчить значна кількість сучасних наукових публікацій. Починаючи з кінця ХІХ ст. американське законодавство визначає категорію «корпорація» так: «Корпорація являє собою штучне фінансове об'єднання, невидиме, невідчутне, яке існує тільки на законодавчому рівні країни. Так як корпорація є простим породженням закону, вона має таку власність, яку їй дарує статут по її створення» [2].

Зауважимо, що ТНБ є різновид транснаціональних корпорацій (ТНК), які функціонують лише у фінансовій сфері (банківській). Таким чином, ТНБ, як і ТНК, виступають суб'єктами світової економіки, які ведуть свою діяльність через експансію завдяки своїм закордонним філіям. ТНБ переносять закордон не тільки частину своїх операцій, але і капітал, тим самим закордонна банківська мережа стає джерелом додаткового прибутку [6].

Світовий банк визначає корпорацію як акціонерну компанію, в якій здійснюється колективне привласнення результатів виробничої діяльності на основі централізації капіталів і заощаджень найманих працівників, що прямо пропорційно залежить від величини отриманих на внесені кошти акцій [4, с. 23]. Також певну схожість до підходу можна побачити у Великому економічному словнику за редакцією А.Н. Азриліяна: «Корпорація – це широко розповсюджена у високорозвинутих країнах форма організації підприємницької діяльності, що передбачає пайову власність, юридичний статус і зосередження функцій управління в руках верхнього ешелону найманих менеджерів» [1, с. 407].

У свою чергу, В.П. Грузінов, В.Д. Грибів стверджують, що корпорація – це акціонерне товариство, яке об'єднує діяльність великих компаній для того, щоб досягнути загальних цілей та отримати якомога найбільший прибуток від їх спільної діяльності, а акціонерне товариство розуміється як певна організаційна форма підприємства, при якій статутний капітал поділяється на певне число акцій [3, с. 28].

Слід відзначити, що даний підхід є досить широким, а подібне трактування терміну «корпорація» припускається лише в такому випадку, коли «корпорація» розглядається лише як інтегрована структура, що на практиці трапляється рідко. Ця думка науковців певним чином знаходить своє відбиття у визначенні Д.М. Розенберга: «Корпорація – це організація яка поставила перед собою певні цілі, діє на суспільне благо, володіє певними правами, є юридичною особою, яка діє на постійній основі й несе обмежену відповідальність» [7].

Як бачимо, в наш час корпорації виступають домінуючою формою підприємницької діяльності майже в усіх країнах світу, власники якої вважаються акціонери, які мають обмежену відповідальність за розміром їхнього внеску в сам акціонерний капітал корпорації.

Форми корпоративної експансії на світовому ринку фінансових послуг у переважній більшості проявляються у «злитті та поглинанні» корпораціями інших гравців (конкурентів) на цьому ринку, тобто фінансових корпорацій, які близькі по діяльності між собою. Саме «злиття та поглинання» проявляється у формі викупу «ініціатором поглинання» контрольного пакету акцій фінансової корпорації у «існуючого власника» на погоджених між ними умовами та на належному відсотку контрольного пакету акцій. «Злиття та поглинання» проявляється у формі об'єднання активів декількох корпорацій для того, щоб створити єдину спільну корпорацію із

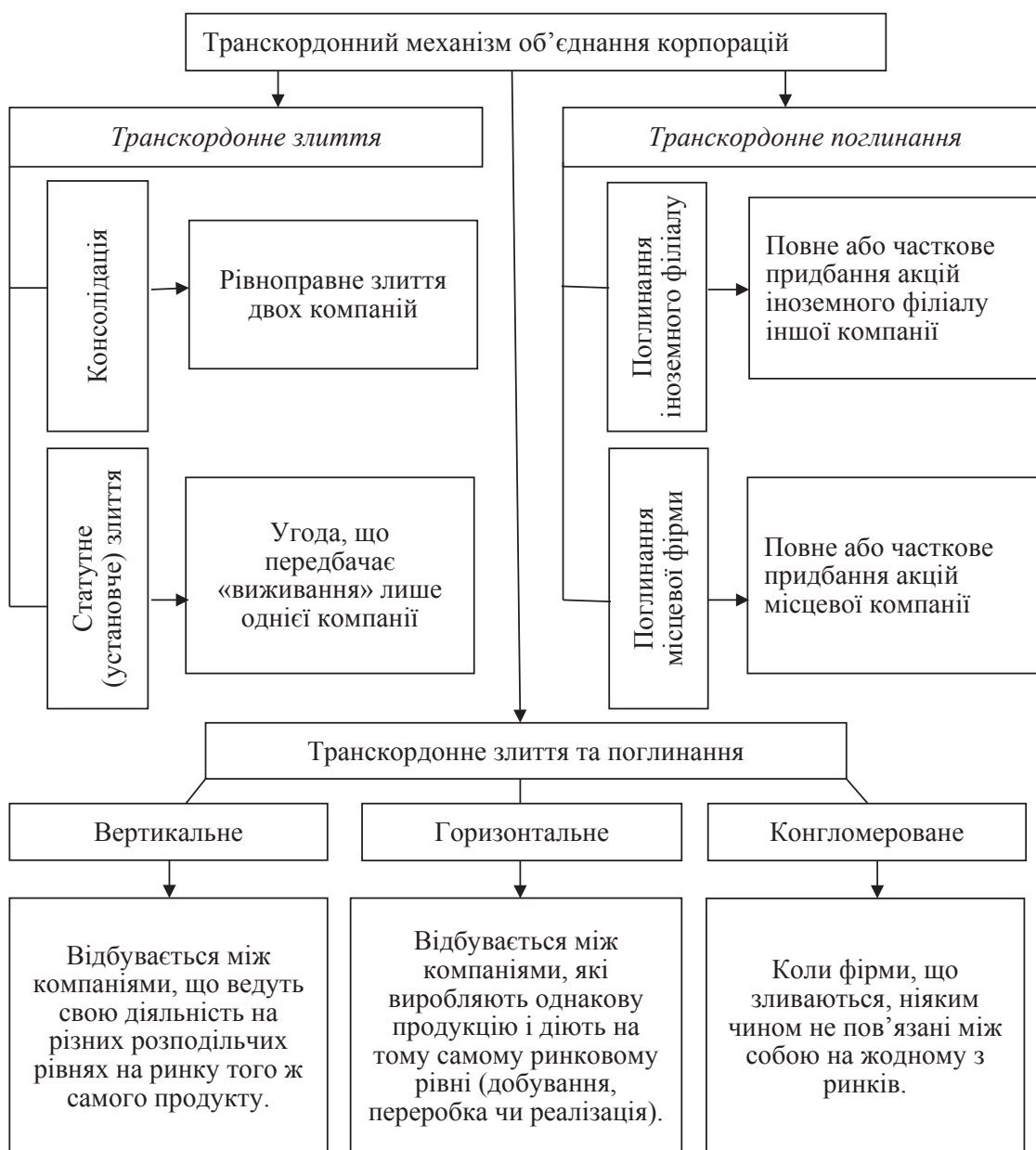

Рис. 1. Структурно-логічна схема транскордонного злиття та поглинання корпорацій

Джерело: [5, с. 40]

Таблиця 1

Лідери світових фінансових корпорацій у 2014 р. (млрд дол. США)

№	Назва корпорації	Країна	Оборот	Чистий прибуток	Загальні активи	Ринкова вартість
1.	ICBC	Китай	148.7	42.7	3,124.9	215.6
2.	China Construction Bank	Китай	121.3	34.2	2,449.5	174.4
3.	Agricultural bank of China	Китай	136.4	27.0	2,405.4	141.1
4.	JP Morgan Chase	США	105.7	17.3	2,435.3	229.7
5.	Berkshire Hathaway	США	178.8	19.5	493.4	309.1
6.	Wells Fargo	США	88.7	21.9	1,543.0	261.4
7.	Bank of China	Китай	105.1	25.5	2,291.8	124.2
8.	Bank of America	США	101.5	11.4	2,113.8	183.3
9.	HSBC Holdings	Великобританія	79.6	16.3	2,671.3	192.6
10.	Citigroup	США	94.1	13.4	1,883.4	145.1

Таблиця побудована на основі даних джерела: [9]

спільними фінансовими активами. Таке «злиття та поглинання» поділяється на вертикальне та горизонтальне та конгломеративним (рис. 1).

Конгломеративне «злиття та поглинання» притаманне для фінансових корпорацій, тому що полягає в об'єднанні різних видів фінансових структур та організацій. **Горизонтальне** «злиття та поглинання» полягає в об'єднанні двох фінансових корпорацій, які пропонують (надають) на ринку фінансових послуг однакові послуги. **Вертикальне** «злиття та поглинання» притаманне більше нефінансовим корпораціям, бо являє собою злиття в єдину корпорацію двох чи більше інших корпорацій, котрі виконують різні стадії виробництва продукції.

Проте у світовій практиці міжнародного бізнесу лише незначна частина випадків транскордонних злиттів та поглинань корпорацій офіційно класифікується як злиття, переважна кількість транскордонних злиттів та поглинань корпорацій (97%) – є поглинання [5, с. 39].

Проаналізуємо дані найбільш світових фінансових корпорацій, які ведуть свою корпоративну експансію на світовому ринку фінансових послуг протягом останніх років. Ми пропонуємо вивчити представників першої десятки лідерів найбільш потужних фінансових корпорацій за їхніми фінансовими показниками.

Згідно з даними Forbes, за 2014 рік (табл. 1), найбільшими фінансовими корпораціями на ринку фінансових послуг стали: ICBC (Промислово-комерційний банк Китаю), China Construction Bank (Будівельний банк Китаю), Agricultural bank of China (Сільськогосподарський банк Китаю), JP Morgan Chase (ДжейПіМорган Чейз), Berkshire Hathaway (Беркшир Хатавей), Wells Fargo (Уеллс Фарго), Bank of China (Банк Китаю), Bank of America (Банк Америки), HSBC Holdings (Ейч-ес-бі-си), Citigroup (Сітігруп). Так, згідно Forbes, корпорації ICBC, China Construction Bank, Agricultural bank of China, JP Morgan Chase, Wells Fargo, Citigroup, Bank of America, Bank of China, HSBC Holdings у переважній більшості своєї діяльності надавали банківські послуги на фінансових ринках, а фінансова корпорація Berkshire Hathaway – страхові послуги [9].

Як свідчать показники таблиці, на світовому ринку фінансових послуг великої ролі набувають китайські банківські корпорації, такі як ICBC, China Construction Bank, Agricultural bank of China, Bank of China. За фінансовими показниками, які подані у таблиці 1, останні значно випереджають своїх найближчих конкурентів. Це дає змогу зробити висновок, що найближчим часом іншим фінансовим корпораціям важко буде залучитися до перших позицій

на світовому ринку фінансових послуг. Представлені у таблиці 1 фінансові корпорації ще називають транснаціональними банками. Тому в даному векторі наших наукових пошуків транснаціональний банк можна розглядати як фінансову корпорацію, яка веде свою діяльність суто в банківській сфері.

Вперше в історії світової економіки, у 2013 році, китайські банківські корпорації (ТНБ) зайняли перші сходинки у списку найбільших фінансових корпорацій згідно з даними журналу Форбс. ICBC (Промислово-комерційний банк Китаю) є одним з «найбільших чотирьох» державних китайських комерційних банків який піднявся в світовому рейтингу з 3-го місця на перше, завдяки 15 відсоткового зростання його основного капіталу, перевершивши фінансові показники таких банківських корпорацій, як «Morgan Chase» (ДжейПіМорган Чейз) та «Bank of America» (Банк Америки) [10].

Отже, можна зробити висновок, що серйозним стимулом для процесів «злиття та поглинання» на світовому ринку фінансових послуг слугує зростаюча диверсифікація діяльності фінансових корпорацій, ТНБ, що знижує загальну ризикованість їхніх операцій. У результаті «злиття та поглинань», як вже зазначалося, збільшується власний капітал та активи банківських корпорацій, що дозволяє розширити масштаби їх операцій та збільшити мобільність перерозподілу фінансових ресурсів [8, с. 161].

Також встановлено, що китайські банківські корпорації займають провідне місце в світовому рейтингу фінансових корпорацій. За своїм потенціалом перша трійка китайських банківських корпорацій набагато випереджає своїх найближчих конкурентів. Причому високі фінансові показники даних китайських банківських корпорацій дозволяють їм проводити закордонну фінансову експансію на фінансових ринках різних країн світу.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Большой экономический словарь / под ред. А.Н. Азрилияна. – М. : Изд-во «Институт новой экономики», 2002. – 864 с.
2. Ван Хорн Дж. К. Основы управления финансами : пер. с англ. Я.В. Соколов / Дж. К. Ван Хорн. – М. : Изд-во «Финансы и статистика», 1999. – 800 с.
3. Грузинов В.П. Экономика предприятия / В.П. Грузинов, В.Д. Грибов. – М. : Изд-во «Финансы и статистика», 2004. – 336 с.
4. Кочеврин Ю. Крупная корпорация как объект исследования / Ю.Кочеврин // Мировая экономика и международные отношения. – 1998. – № 11. – С. 23.
5. Лазарева О.В. Міжнародний менеджмент : навчальний посібник. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – 188 с.
6. Окрут З.М. Краткий курс лекций по дисциплине «Мировая экономика» / З.М. Окрут [Электронный ресурс]. – Режим досту-

- ny : http://mobile.studme.org/187804196931/ekonomika/transnationalnye_banki_sovremennoy_mirovoy_ekonomike#428.
7. Розенберг Д.М. Бизнес и менеджмент. Терминологический словарь / Д.М. Розенберг. – М. : Изд-во ИНФРА-М, 1997. – 105 с.
  8. Шутаева Е.А. Транснациональные банки в условиях финансовой глобализации / Е.А. Шутаева. В.В. Побирченко // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Экономика и управление». – Том 22(61), 2009. – № 1. – С. 149-164.
  9. FORBES. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.forbes.com/global2000/list/#page:1_sort:0_direction:asc_search:_filter:All%20industries_filter:All%20countries_filter:All%20states.
  10. Open for business: The incredible expansion of Chinese Banks [Web site]. – Access mode : http://en.finance.sia-partners.com/files/2014/06/Chinese-Banks-Expansion-Abroad_Sia-Partners.pdf.

УДК 631.1:339.9

Потапенко Д.Д.
магістр

Миколаївського національного аграрного університету

Бондар О.С.
магістр

Миколаївського національного аграрного університету

Андрианова И.К.

*кандидат економічних наук,
викладач кафедри кібернетики*

Миколаївського національного аграрного університету

СТРАТЕГІЯ ВИХОДУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК

У статті досліджено маркетингові стратегії виходу аграрних підприємств на зовнішній ринок та висвітлена їх необхідність. Розкриті ключові моменти та недоліки. Наведені приклади вдосконалення зовнішніх зв'язків.

Ключові слова: маркетингова стратегія, аграрне підприємство, зовнішній ринок.

Потапенко Д.Д., Бондарь А.С., Андрианова И.К. СТРАТЕГИЯ ВЫХОДА АГРАРНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ НА ВНЕШНИЙ РЫНОК

В статье исследованы маркетинговые стратегии выхода аграрных предприятий на внешний рынок и освещена их необходимость. Раскрыты ключевые моменты и недостатки. Приведенные примеры совершенствования внешних связей.

Ключевые слова: маркетинговая стратегия, аграрное предприятие, внешний рынок.

Potapenko D.D., Bondar O.S., Andrianova I.K. EXIT STRATEGY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN THE FOREIGN MARKET

In article marketing strategies yield of agricultural enterprises to foreign markets and lighted the need for them. Disclosed the key points and weaknesses. The examples of improving external relations.

Keywords: marketing strategy, agricultural enterprise, external market.

Постановка проблеми. В Україні формується система зовнішньоекономічних відносин на основі принципу свободи конкуренції. Цей процес стимулює адаптацію аграрних підприємств до умов глобальної конкуренції, але потребує відповідної модифікації форм і методів діяльності українських підприємств, які працюють або планують виходити на міжнародні ринки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проблемам виходу підприємств на зовнішні ринки, у сучасній зовнішньоекономічній ситуації, присвячені роботи таких українських і зарубіжних вчених-економістів, як В. Алексунін, Ф. Котлер, О. Каніщенко, І. Коротко, Т. Циганкова, П. Чорномаз та інших. Проте, у сучасній науковій економічній літературі питання вибору міжнародних ринків вітчизняними підприємствами не дістали достатнього висвітлення.

Постановка завдання. Метою роботи є розкриття сучасних аспектів розвитку діяльності аграрних підприємств України на зовнішніх ринках.

Виклад матеріалу. Для кожного підприємства, рано чи пізно настає такий етап, коли доцільно шукати зовнішні ринки збуту. Причиною цього може

бути – насиченість внутрішнього ринку, політичний клімат, або економічна нестабільність у державі. Для України це доволі актуально. Але велика кількість вітчизняних підприємств не готова для виходу на міжнародну арену. Причиною цього є і відносно низька якість продукції, і застарілі технології виробництва, нестача коштів, відсутність досвіду та недосконалі організація бізнесу. Проте в Україні підприємства – які успішно конкурують на внутрішньому ринку і продукція яких відповідає міжнародним стандартам та могла би бути конкурентною за кордоном. Значна кількість національних товарів і послуг успішно реалізуються на міжнародних ринках при достатньому рівні їх міжнародної конкурентоспроможності. Тому для збільшення обсягу продажу продукції та більш ефективного використання виробничих потужностей підприємствам необхідно шукати нові ринки. Це особливо актуально для аграрних підприємств, так як ціни на продукцію в Україні та за кордоном значно відрізняються. Але не тільки технології та якість продукції має значення. Успіх у зовнішньоекономічній діяльності у великій мірі залежить саме від рівня її організації, при цьому особливого значення набуває визначення стратегічних пріоритетів роз-